

Zdravotníctvu veríme, o očkovaní nie sme presvedčení.

Bratislava, 30. apríla 2020 – Väčšina z opýtaných neverí, že koronavírus sa preniesol zo zvieratá náhodou. O prípadnom zaočkovaní, v prípade dostupnosti vakcíny, uvažuje kladne iba 41 % respondentov. Slovenskému zdravotníctvu v súvislosti s riešením koronakrízy dôveruje takmer tri štvrtiny opýtaných. Tieto postoje približuje druhá, aprílová vlna prieskumu „Ako sa máte, Slovensko?“.

Sériu zisťovaní „Ako sa máte, Slovensko?“ iniciovali v marci tohto roku prieskumná spoločnosť MNFORCE, komunikačná agentúra Seesame v spolupráci so Sociologickým ústavom SAV a Ústavom výskumu sociálnej komunikácie SAV.

Ako sa vírus rozšíril?

Väčšina opýtaných respondentov (57,6 %) neverí, že vírus Covid-19 sa na človeka preniesol zo zvieratá náhodou. Celkovo až 40,6 % si myslí, že vírus bol vytvorený umelo a bol rozšírený medzi ľuďmi zámerne a ďalších 17 % si myslí, že bol vytvorený umelo, avšak medzi ľuďmi unikol náhodou. Iba 23,5 % respondentov sa prikláňa k názoru, že vírus sa náhodou preniesol zo zvieratá na človeka v čínskom meste Wu-chan.

Ľudia si kladú v súvislosti s epidémiou koronavírusu rôzne otázky. Ktorý z uvedených výrokov podľa vás najlepšie vystihuje čo sa stalo? (v %)

Vírus sa náhodou preniesol zo zvieratá na človeka v čínskom meste Wu-chan	23,5
Vírus bol vytvorený umelo a medzi ľuďmi unikol náhodou	17,0
Vírus bol vytvorený umelo a medzi ľuďmi bol rozšírený zámerne	40,6
Neviem	18,9

„Presvedčenie o umelom pôvode vírusu klesá s rastúcim vzdelaním, avšak i medzi vysokoškolsky a úplne stredoškolsky vzdelanými respondentmi prevláda názor o umelom pôvode vírusu. S narastajúcou veľkosťou sídla plynule klesá presvedčenie, že vírus je umelo vytvorený. Teórii o umelom pôvode a zámernom rozšírení vírusu viac veria mladší respondenti vo veku 18 až 39 rokov,“ približuje Robert Klobucký zo Sociologického ústavu SAV.

Najviac presvedčení o umelom pôvode vírusu sú voliči, ktorí v parlamentných voľbách volili stranu Kotlebovci - ĽSNS (82,7%). Nasledujú: Smer SD (67,6%), Sme rodina (62%) a OĽANO (49,3%) a SaS (48,9%). Naopak, viac tomu, že vírus sa na človeka preniesol prirodzene zo zvieratá, veria voliči PS/Spolu (51,2%) a Za ľudí (42,9%).

„Vysoká miera presvedčenia o umelom pôvode vírusu medzi voličmi ĽSNS neprekvapí aj vzhľadom na to, že samotný Marian Kotleba spochybňoval pôvod koronavírusu tým, že sa o ňom vyjadroval ako o projekte či hre, vyzýval v tejto súvislosti na sledovanie alternatívnych webov a koronakrízu využíval na kritiku EÚ či šírenia hoaxov o očkovaní,“ hovorí Barbara Láštiová z Ústavu výskumu sociálnej komunikácie SAV.

Dali by ste sa zaočkovať?

Na otázku „Ak by dnes bola dostupná vakcína na nový koronavírus, dali by ste sa zaočkovať?“ odpovedalo kladne iba 40,9 % respondentov. Zaočkovať by sa nenechalo 27,9 % a 31,3 % respondentov nevedelo na túto otázku odpovedať.

Z odpovedí vyplýva, že zaočkovať by sa dali respondenti, ktorí sa cítia byť viac ohrození koronavírusom. Najväčšia časť respondentov, ktorí by sa nedali zaočkovať, to odôvodňuje presvedčením, že vakcína môže spôsobovať väčšie problémy ako koronavírus (26,4%) alebo nemyslí si, že vakcína na koronavírus dokáže pomôcť (22,5%).

„Konšpiračné presvedčenia výrazne ovplyvňujú ochotu dať sa zaočkovať. Spomedzi tých, ktorí sú presvedčení, že vírus sa náhodou preniesol zo zvieräťa na človeka by sa dalo zaočkovať až 63 %. Naopak, zaočkovať by sa nechalo iba 30 % z tých respondentov, ktorí sú presvedčení, že vírus bol vytvorený umelo a rozšírený zámerne,“ hovorí Robert Klobucký.

Ak by dnes bola dostupná vakcína na nový koronavírus, dali by ste sa zaočkovať? (v %)

	áno	nie	neviem	spolu
Vírus sa náhodou preniesol zo zvieräťa na človeka	63	12,3	24,7	100,0
Vírus bol vytvorený umelo a unikol náhodou	42,9	32,9	24,1	100,0
Vírus bol vytvorený umelo a rozšírený zámerne	30	39,7	30,3	100,0
Neviem	34,9	16,9	48,1	100,0
Spolu	40,9	27,8	31,3	100,0

„Takmer tretina respondentov, 31,3%, na otázku, či by sa dali zaočkovať nevedela odpovedať. A to bez ohľadu na konšpiračné presvedčenia o pôvode vírusu. Je to pravdepodobne kvôli nízkej vnímanej miere akútneho ohrozenia. Konšpiračné teórie a hoaxy ľuďom prinášajú istotu v neistej situácii, keďže pre ňu ponúkajú jednoznačné vysvetlenie. Zrejme práve preto je najvyšší podiel tých, ktorí by sa dali zaočkovať proti novému koronavírusu práve medzi respondentmi, ktorí sa domnievajú, že vírus sa náhodou preniesol zo zvieräťa na človeka, teda neveria hoaxom o jeho pôvode. Týmto respondentom potrebnú istotu môžu priniesť práve výdobytky vedeckého poznania,“ upozorňuje Barbara Láštiová.

Ako dôverujeme inštitúciám?

Otázky prieskumu smerovali aj na dôveru voči inštitúciám v súvislosti s krízou vyvolanou koronavírusom. Z vymenovaných inštitúcií respondenti najviac dôverujú zdravotníctvu: dôverujú mu takmer tri štvrtiny respondentov (hodnoty 7 až 10 na škále, od 0 = vôbec nedôverujem po 10 = veľmi dôverujem) a iba 8 % mu nedôveruje (súčet hodnôt 0 až 3 na škále). Vedeckým inštitúciám v súvislosti s koronavírusom dôverujú takmer dve tretiny respondentov a vysoká je aj dôvera k armáde (62,4 %) ako i k ústrednému krízovému štábu (62,3%). Ľudí najviac polarizuje vláda a premiér, ale aj im dôveruje takmer polovica respondentov.

Dôverujete veľmi, dôverujete menej, alebo vôbec nedôverujete tu vymenovaným inštitúciám v súvislosti s krízou spôsobenou šírením koronavírusu? (v %)

	zdravotníctvo	vedecké inštitúcie na Slovensku	armáda	ústredný krízový štáb	polícia	prezidentka	premiér	vláda
0=vôbec nedôverujem	1,7	4,2	2,9	4,5	3,2	13,1	18,2	13,3
1	1,1	1,6	1,6	2,8	1,9	3,3	3,7	4,4
2	1,9	2,5	3,1	2,5	3,3	3,5	4,4	4,2
3	2,9	3,3	3,3	4,6	5,4	4,5	3,9	3,6
4	4,2	4,1	5,2	3,9	4,4	3,9	3,7	4,9
5	8,8	11,9	12,7	11,4	14,6	11,7	11,9	13,2
6	6,2	7,3	8,9	8,0	8,4	6,2	5,2	9,5
7	12,3	11,9	12,1	12,1	13,3	8,4	10,0	10,0
8	16,9	16,4	13,1	13,8	15,4	9,7	10,2	12,6
9	16,3	17,6	15,4	15,0	14,9	10,8	10,5	11,4
10=veľmi dôverujem	27,7	19,2	21,8	21,3	15,2	24,8	18,2	12,7

„Dôležitým zistením je, že respondenti, ktorí menej dôverujú inštitúciám, menej dodržiavajú aj epidemiologické opatrenia. Svoje kontakty obmedzili menej a menej často nosia rúško ako tí, ktorí inštitúciám dôverujú,“ hovorí Marianna Mrva zo Sociologického ústavu SAV. „S vekom rastie dôvera k inštitúciám ako sú polícia, zdravotníctvo, armáda a vedecké inštitúcie.“

„Pozitívnym zistením je vysoká miera dôvery respondentov v inštitúcie, v ktoré sa spájajú s vedeckou expertízou (vedecké inštitúcie a krízový štáb), a ktorých význam pri hľadaní riešenia koronakrízy je nesporný. Relatívne nižšia dôvera vláde a premiérovi môže súvisieť s občas nejednoznačnou komunikáciou opatrení smerom k verejnosti, či s viacerými nie veľmi šťastne formulovanými facebookovými statusmi premiéra,“ dodáva Barbara Láštiová.

Spokojnosť s tým, ako postupuje vláda pri zvládaní epidémie súvisí nielen priamo s dôverou k vláde, ale aj s dôverou k ostatným inštitúciám. Menej spokojní respondenti dôverujú všetkým inštitúciám menej, ako tí spokojnejší.

Poznámky

Použité výskumy:

Ako sa máte, Slovensko?, Apríl 2020, MNFORCE, Seesame, SÚ SAV a ÚVSK SAV, 21.- 23.4.2020, N=1 000

Použité výskumy sú reprezentatívne pre online populáciu Slovenska.

Vybrané dáta z prieskumov „Ako sa máte, Slovensko?“ budú dlhodobo k dispozícii odbornej verejnosti v [Slovenskom archíve sociálnych dát](http://sasd.sav.sk) (<http://sasd.sav.sk>).

Informácie pre médiá

Juraj Caránek, Seesame

tel. 0907 726 214

caranek@seesame.com